

**STANOWISKO ZWIĄZKU PRZEDSIĘBIORCÓW I PRACODAWCÓW WS. PROJEKTU USTAWY
O ZMIANIE USTAWY O REHABILITACJI ZAWODOWEJ I SPOŁECZNEJ ORAZ
ZATRUDNIANIU OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH ORAZ NIEKTÓRYCH INNYCH USTAW**

Na mocy art. 21 ust. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, każdy pracodawca zatrudniający co najmniej 25 pracowników, jest obowiązany dokonywać miesięcznych wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Zgodnie z art. 22 ustawy, wpłaty na Fundusz ulegają obniżeniu z tytułu zakupu produkcji lub usługi, z wyłączeniem handlu, wytworzonej lub świadczonej przez pracodawcę zatrudniającego co najmniej 25 pracowników, który osiąga 30% wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym lub w stopniu umiarkowanym, w odniesieniu do których orzeczono chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe, całościowe zaburzenia rozwojowe lub epilepsję oraz niewidomych. Obniżenie wpłaty może przysługiwać aż do 50% wysokości wpłaty na Fundusz, do której obowiązany jest przedsiębiorca nabywający towar lub usługę w danym miesiącu. Kwota obniżenia uzależniona jest od wynagrodzeń niepełnosprawnych pracowników i wskaźnika udziału przychodów, tj. ilorazu przychodów ze sprzedaży własnej produkcji lub własnej usługi, świadczonej w danym miesiącu na rzecz nabywcy, i przychodu ogółem uzyskanego w danym miesiącu.

Aktualny stan prawny generuje niestety szereg patologii związanych z nadużywaniem wspomnianych przepisów przez nieuczciwych przedsiębiorców. Często zdarza się bowiem, że w sposób niezgodny z prawdą oświadczają oni, że udział pracowników z niepełnosprawnością znaczną lub umiarkowaną (z uwzględnieniem szczególnych schorzeń określonych w przepisach) jest absurdalnie wysoki, niekiedy sięgający 100 proc. Łatwo jest uznać, że nie ma realnej możliwości, by firma zatrudniająca wyłącznie osoby niepełnosprawne w stopniu znacznym, lub w stopniu umiarkowanym, przy czym z orzeczoną chorobą psychiczną, upośledzeniem umysłowym, całościowym zaburzeniem rozwojowym lub epilepsją albo niewidomych, skutecznie prowadziła faktyczną działalność handlową albo usługową. Absurdalnie wysoki deklarowany udział osób niepełnosprawnych w ww. stopniach, wśród pracowników danego dostawcy (ew. usługodawcy), pozwala nabywcy na stosowanie znacznych ulg we wpłatach na PFRON. W rezultacie,

Związek Przedsiębiorców i Pracodawców

Zarząd: Cezary Kaźmierczak – prezes, wiceprezesa: Tomasz Pruszczyński, Marcin Nowacki

państwo de facto podwójnie płaci za zatrudnienie tych samych osób niepełnosprawnych – najpierw poprzez dofinansowanie dla pracodawcy, a drugi raz, udzielając ulgi dla firmy korzystającej z usług tegoż przedsiębiorcy. Zgodnie ze „Sprawozdaniem z realizacji planu rzeczowo – finansowego z działalności PFRON”, w 2016 roku kwota wykorzystanych ulg we wpłatach na PFRON wyniosła 735 milionów złotych, co stanowiło niemal 25% kwoty przeznaczonej przez Fundusz na dofinansowanie do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych. Obniżenie takie zadeklarowało w tym czasie niemal 7,5 tysiąca pracodawców. Przedstawiony projekt ustawy zakłada wprowadzenie częściowego rozwiązania tego problemu – kierunek zmian wydaje się być słuszny, jednak sam środek zdecydowanie zbyt łagodny.

Ustawodawca postuluje, by kwota obniżenia ulgi z tytułu nabycia towarów lub usług od pracodawcy spełniającego kryteria opisane w ustawie, nie mogła być wyższa niż 50% kwoty należności za zakup, określonej na fakturze. Intencja projektodawcy jest słuszna, jednak wydaje się, że nawet tak określony próg nie jest realny. Przedsiębiorca zatrudniający 300 osób i osiągający miesięczną sprzedaż netto na poziomie 1,5 miliona złotych, przy założeniu 15% rentowności brutto, musiałby zatrudniać dokładnie 300 osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym lub umiarkowanym (z wymienionymi wyżej schorzeniami szczególnymi), by możliwe było odliczenie w wysokości ok. 32%. Tym samym, określony w projekcie próg 50% kwoty należności, w żaden sposób nie przystaje do realiów i jak się wydaje jest niemożliwy do osiągnięcia.

Uważamy, że aktualny stan prawny w zakresie ulg od wpłat na PFRON nie tylko generuje nadużycia, ale również przyczynia się do przedmiotowego traktowania samych osób niepełnosprawnych – w swoisty sposób „handluje się” zatrudnianiem tych ludzi, ponieważ nabycie usługi albo towaru od przedsiębiorcy zatrudniającego określoną ich liczbę, pozwala na istotne zmniejszenie obciążeń z tytułu wpłat na PFRON. Jak wynika z przytaczanego już „Sprawozdania z realizacji planu rzeczowo – finansowego z działalności PFRON za 2016 r.”, na 35 kontroli w zakresie spełniania wymogów przewidzianych w art. 22 ustawy, w aż 34 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości. Jednoznacznie wynika z tego zatem, że nadużywanie możliwości zawartych w tym przepisie, nie ma charakteru ściśle marginalnego. Jako Związek Przedsiębiorców i Pracodawców, zdecydowanie potępiamy takie praktyki. Praca umożliwia osobom niepełnosprawnym nie tylko integrację z resztą społeczeństwa, ale również rozwijanie własnych talentów i umiejętności – traktowanie zatrudniania osób niepełnosprawnych, czy też nabywania od ich pracodawców towarów i usług, jako metody optymalizacji kosztów w przedsiębiorstwie jest

Związek Przedsiębiorców i Pracodawców

Zarząd: Cezary Kaźmierczak – prezes, wiceprezisi: Tomasz Pruszczyński, Marcin Nowacki

niedopuszczalne. Z tego też powodu, opowiadamy się za rozwiązaniem idącym znacznie dalej, niż to zaproponowane przez projektodawcę – postulujemy, by całkowicie zlikwidować możliwość nabycia na opisanych zasadach ulgi we wpłacie na PFRON. Aktualny mechanizm jest skomplikowany, nieprzejrzysty i ciężki do kontrolowania, przez co generuje patologie, a z drugiej strony utrudnia uczciwym pracodawcom zarządzanie własnym przedsiębiorstwem. Naturalnie wspieramy wszelkie formy podzielenia pomocy osobom niepełnosprawnym. Postulujemy zatem, by środki zaoszczędzone na likwidacji ulg, przeznaczono na podwyższenie bezpośrednich dofinansowań do kosztów pracy dla osób niepełnosprawnych – tam, gdzie one faktycznie pracują. W ten sposób, środki z Funduszu będą przekazywane tam, gdzie są faktycznie potrzebne i będą mogły stanowić jeszcze silniejsze wsparcie osób niepełnosprawnych na rynku pracy.

Jako Związek Przedsiębiorców i Pracodawców apelujemy o wprowadzenie proponowanego przez nas rozwiązania. Będzie ono korzystne nie tylko z punktu widzenia państwa i jego finansów, a konkretnie rozsądnego wydatkowania środków, ale także z punktu widzenia osób niepełnosprawnych, którym – dzięki zwiększonemu dofinansowaniu zatrudnienia – będzie na rynku pracy zwyczajnie łatwiej. Wierzymy, że należy uniemożliwić „handel” ulgami we wpłatach na PFRON, generujący niskie, niemal dumpingowe ceny produktów i usług, oraz wynikające z nich niskie wynagrodzenia osób niepełnosprawnych. Jedyną drogą ku temu jest uchylenie przepisów umożliwiających nabycie ulgi we wpłatach na PFRON na zasadach opisanych w tej chwili w ustawie. Podmioty niezatrudniające osób niepełnosprawnych powinny płacić pełną składkę, a środki zaoszczędzone przez państwo trafiłyby w ten sposób, za pośrednictwem zatrudniających ich przedsiębiorstw, bezpośrednio do osób niepełnosprawnych.

Związek Przedsiębiorców i Pracodawców

Związek Przedsiębiorców i Pracodawców

Zarząd: Cezary Kaźmierczak – prezes, wiceprezisi: Tomasz Pruszczyński, Marcin Nowacki